

**ZEUS PIGINDENOS RAHİBİ, ATHENAGORAS OĞLU
ARİSTODEMOS İÇİN ONUR YAZITI**

(Lev. XLIII)

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nin bazı mensupları tarafından yapılan bir ihbar üzerine, 1995 yılı başlarında, Aydın'ın Bozdoğan ilçesine bağlı Çamlıdere köyüne ve buradan da, yaya olarak, köyün yaklaşık 7 km. uzağında bulunan ve halk arasında Hisartepeler olarak adlandırılan bir ören yerine gidildi. Bu antik yerleşim ve burada bulunan 5.30x5.50 m. boyutlarındaki bir kutsal (?) yapı, daha önce tarafımızdan Aydın Müzesi'ne getirilen bazı arkeolojik buluntular (bir yazıt¹ ve kolossal bir heykelin alt kısmı) nedeniyle zaten bilinmekteydi.

Hisartepeler Mevkii'ni ziyaretimiz sırasında, olasılıkla antik yerleşim için bir akropol görevi yapan tepelerden biri üzerindeki bu yapının bir başka kaçak kazı sonucunda tahrip edildiğini ve bu arada bu yazıtımızda ele alacağımız heykel kaidesinin çıkarılmış olduğunu gördük ve bu eseri Aydın Arkeoloji Müzesi'ne naklettik.

Mermerden yapılmış bulunan, 0.80 (Yük.) x 0.68 (Ge.n) x 0.29 (Kal.) m. ebatlarındaki bu blok üzerinde, harf yüksekliği 1.5 cm. olan sekiz satırlık bir Grekçe yazıt bulunmaktadır (Env. No. 3408):

ὁ δῆμος ἐτίμησεν

'Αριστόδημον 'Αθηναγόρου ἱερέα διὰ γένους Διὸς Πιγινθηνοῦ
εἰκόνι τε γραπτῆι καὶ εἰκόνι χαλκῆι καὶ ἀγάλματι μαρμαρίνωι

- 4 καὶ εἰκόνι χρυσοῖ καὶ ἐστεφάνωσεν χρυσοῖ στεφάνωι
ἔυσεβῶς διακείμενον πρὸς τὸ θεῖον καὶ ἐζηκότα
ἱεροπρέπων καὶ πρὸς τὸ δίκαιον φιλαγάθως
καὶ εὐνώως ἀναστράφεντα καὶ ὄντα εὐεργέτην
- 8 τοῦ δήμου.

Çev.: "Halk, Zeus Pigindenos'un ömür boyu rahipliğini yapan ve tanrıya karşı dindar bir davranış içinde olan ve dindarca bir ömür süren ve iyiliksever ve iyi niyetli bir şekilde hak ve hukukun yanında yer alan Athenagoras oğlu Aristodemos'u bir resimle, bronz bir ikonla, mermer bir heykelle, altın bir ikonla ve altın bir çelenkle (onurlandırdı)".

¹ E. Varinlioğlu tarafından kopya edilmiş bulunan bu yazıtta yine, burada sunduğumuz yazıtta onurlandırılan "Zeus Pigindenos'un rahibi, Athenagoras oğlu Aristodemos'un adı geçmektedir.

Görüldüğü gibi, Zeus Pigindenos adındaki yerel tanrıya rahip olarak hizmet etmiş olan Aristodemos adındaki biri burada, olasılıkla Piginda halkı tarafından ölümünden sonra (*post mortem*) onurlandırılmaktadır. Harf karakterlerine ve gramer yapısına bakarak Geç Hellenistik Döneme (İ. Ö. I. yüzyıl ?) tarihlenebilecek olan bu buluntu, adını yalnızca Stephanos Byzantios'un *Ethnika* adlı eserinden bildiğimiz Piginda şeklindeki köy (*demos*) adını ve *Zeus Pigindenos* ("Piginda'lı Zeus") diye bir kültün varlığını ilk kez kaydeden bir yazıt olması nedeniyle, Karia'nın gerek tarihi coğrafyası ve gerekse dinler tarihi bakımından hayli önem taşımaktadır. Gerçekten Stephanos Byzantios Piginda için: "*Adı Alinda ve Laranda gibi telaffuz edilen Piginda, Karia'da bir demos'tur. Halkına Pigindeis denir*" demektedir². Ayrıca bu buluntu bize, bugüne kadar yeri hakkında birşey bilinmeyen³ Piginda'nın⁴ ve buna bağlı olarak *Zeus Pigindenos* tapınağının, Çamlıdere Köyü sınırları içindeki Hisartepe Mevkii'nde aranması gerektiğini de göstermektedir.

Funda Ölmez
Aydın

² Πίγινδα, ὡς Ἄλινδα, Λάρανδα, δῆμος Καρίας, οἱ δημόται Πίγινδεῖς.

³ Nitekim L. Zgusta, *Kleinasiatische Toponymen* (Heidelberg 1984) adlı eserinde (§ 1058-1) Piginda'nın yerinin bilinmediğini yazmaktadır.

⁴ Kuşkusuz, Piginda şeklindeki yer adı yerli Anadolu kökenli bir sözcüktür ve Karia'daki Alinda, Alabanda, Labra[u]nda gibi, -nda şeklinde biten diğer birçok yer adını çağrıştırmaktadır.